

Додаток
до листа Міністерства освіти і
науки України
від 11.08.2020 № 1/9-430

**Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання
навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти
у 2020/2021 навчальному році**

Організація освітньої діяльності у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році здійснюватиметься відповідно до законів України

«Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р - <https://cutt.ly/OyA9z5p>), Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 № 688) (у 1-3 класах), Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 № 462 (у 4-х класах); Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392.

Виконання вимог зазначених державних стандартів є обов'язковим для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типів і форми власності.

Основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним Державними стандартами результатів навчання є освітня програма закладу загальної середньої освіти. Освітня програма закладу освіти, який здійснює свою діяльність на різних рівнях освіти, може бути наскрізною (з 1 по 11/12 класи), або для певного рівня освіти. Документ схвалюється педагогічною радою закладу освіти та затверджується його керівником. Основою для розроблення освітньої програми є стандарт освіти відповідного рівня.

З урахуванням поетапного переходу закладів освіти на здійснення діяльності за новим Державним стандартом у 2020/2021 навчальному році освітня програма закладу освіти може розроблятися на основі:

для 1-2 класів – Державного стандарту початкової освіти (2018), типових освітніх програм (наказ МОН від 08.10.2019 № 1272);

для 3 класів – Державного стандарту початкової освіти (2018), типових освітніх програм (наказ МОН від 08.10.2019 № 1273);

для 4 класів – Державного стандарту початкової загальної освіти (2011), типових освітніх програм (наказ МОН від 20.04.2018 № 407).

У 5-11 класах закладів загальної середньої освіти освітній процес здійснюватиметься відповідно до таких типових освітніх програм:

«Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти II ступеня», затверджена наказом МОН від 20.04.2018 № 405;

«Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня», затверджена наказом МОН від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 № 464).

У навчальному плані освітньої програми закладу освіти конкретизується розподіл годин інваріантного та варіативного складників.

Звертаємо увагу, що під час складання освітніх програм закладів освіти та відповідних навчальних планів заклад освіти має повноваження здійснювати перерозподіл навчальних годин навчального плану в межах 15% від загального обсягу навчального навантаження. При цьому можливою є зміна моделей інтеграції освітніх галузей.

Використання годин варіативного складника (*факультативи, курси за вибором*) навчальних планів *може* йти на збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантного складника, упровадження курсів за вибором, проведенням індивідуальних консультацій та групових занять. Вибір між упровадженням курсів за вибором і проведенням індивідуальних консультацій та групових занять заклад освіти здійснює з урахуванням індивідуальних навчальних можливостей та пізнавальних інтересів здобувачів освіти і спрямовує на забезпечення умов диференціації та індивідуалізації освітнього процесу. Умовою для їх упровадження має бути запит батьків, наявність груп дітей з певними пізнавальними інтересами, готовність педагогів до проведення курсів за вибором. Найбільш раціональним вважаємо використання годин варіативної складової у старшій школі на посилення вивчення предметів, які винесено для складання ЗНО, оскільки, як і в минулі роки, ЗНО засвідчило, що значна частина випускників не має певних базових знань і вмінь з багатьох предметів.

У разі використання варіативної складової на вивчення курсу за вибором до переліку навчальних програм, який є складником освітньої програми, додається програма цього курсу. Звертаємо увагу, що програма курсу за вибором повинна мати відповідний гриф і входити до переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН для використання у закладах загальної середньої освіти (<https://cutt.ly/oyP5J3V>). При розподілі варіативного складника навчального плану слід враховувати гранично допустиме навантаження.

Акцентуємо увагу на тому, що відповідно до Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у закладах загальної середньої освіти (додаток 2 до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.03.2002 р. за № 229/6517, із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти N 572 від 09.10.2002 наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту N 921 від 17.08.2012 наказом Міністерства освіти і науки N 401 від 08.04.2016) клас може ділитися на групи під час вивчення української та іноземної мов за умови більше 27 учнів у класі, під час проведення практичних занять з інформатики з використанням комп'ютерів за умови не менше 8 учнів у групі. Можливість поділу класів на групи при вивченні окремих предметів має бути

зафіксована в освітній програмі

закладу освіти.

В освітніх програмах загальний обсяг навчального навантаження визначається у навчальному плані, очікувані результати навчання здобувачів освіти окреслюються у навчальних програмах предметів/інтегрованих курсів (що є складниками освітньої програми). В освітній програмі закладу освіти, що складена на основі типової освітньої програм чи іншої освітньої програми та може бути впроваджена відповідно до чинних нормативних документів, навчальні програми предметів/інтегрованих курсів подаються переліком.

На основі навчальної програми предмета/інтегрованого курсу вчитель складає календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів класу.

Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. **Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя.** Встановлення універсальних стандартів таких документів у межах закладу загальної середньої освіти міста, району чи області є неприпустимим.

Автономія вчителя має бути забезпечена академічною свободою, включаючи *свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільним вибором форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, розробленням та впровадженням авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання.* Вчитель має право на вільний вибір освітніх програм, форм навчання, закладів освіти, установ і організацій, інших суб'єктів освітньої діяльності, що здійснюють підвищення кваліфікації та перепідготовку педагогічних працівників.

Під час розроблення календарно-тематичного та системи поурочного планування вчитель має самостійно вибудовувати послідовність формування очікуваних результатів навчання, враховуючи при цьому послідовність розгортання змісту в підручнику. Учитель може переносити теми уроків, відповідно до того, як учні засвоїли навчальний матеріалю визначати кількість годин на вивчення окремих тем. Адміністрація закладу загальної середньої освіти або працівники методичних служб можуть лише надавати методичну допомогу вчителю, з метою покращення освітнього процесу, а не контролювати його.

Оцінювання результатів навчання учнів у закладах загальної середньої освіти урегульовано такими документами:

- Закон України «Про повну загальну середню освіту» (стаття 17);

- Порядок переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України 14.07.2015 № 762 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 08.05.2019 № 621), зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30.07.2015 за № 924/27369;

- Інструкція з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2006 № 496.

Враховуючи численні звернення громадян, які надходять до Міністерства освіти і науки України, звертаємо увагу на питання підсумкового (тематичного, семестрового, річного) оцінювання.

При виставленні **тематичної оцінки** враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. При цьому проведення окремої тематичної атестації при здійсненні відповідного оцінювання не передбачається.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.

Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. При виставленні річної оцінки мають враховуватися: динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом року; важливість тем, які вивчались у I та II семестрах, тривалість їх вивчення та складність змісту; рівень узагальнення й уміння застосовувати набуті протягом навчального року знання тощо.

Наголошуємо, що відповідно до чинних нормативних актів і семестрова і річна оцінки можуть підлягати коригуванню.

Коригування семестрової оцінки проводиться згідно з пунктом

3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2006 № 496.

Коригування річної оцінки проводиться згідно з пунктами 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 14.07 2015 № 762 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 08 травня 2019 року № 621), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 липня 2015 р. за № 924/27369, річне оцінювання може коригуватись.

Структура навчального року (за чвертями, півріччями, семестрами), тривалість навчального тижня, дня, занять, відпочинку між ними, інші форми організації освітнього процесу **встановлюються закладом загальної середньої освіти** у межах часу, передбаченого освітньою програмою.

На початку 2020-2021 навчального року, задля забезпечення якісного виконання освітніх програм в умовах очного та/або дистанційного навчання, пропонуємо приділити більше уваги традиційному повторенню вивченого матеріалу за минулий рік, запровадити «коригуюче навчання»!!!

Для цього **може!!!** бути **проведено діагностичні роботи (усні співбесіди)** опитування в 2-11-х класах з основних навчальних предметів з метою визначення рівня засвоєння матеріалу учнями за попередній рік (здебільшого, за період карантину). Слід зазначити, що **оцінки за такі діагностичні роботи не**

бажано виставляти до класного журналу, адже вони є орієнтиром для визначення рівня залишкових знань і вмінь. *Відповідно до результатів, спланувати роботу (колективну або індивідуальну)* щодо актуалізації окремих тем, систематизації знань та умінь, практичного їх закріплення тощо. *Тривалість періоду такого навчання кожен вчитель визначає самостійно*: попередньо планує з урахуванням досвіду організації дистанційного навчання в минулому році, вносить певні корективи до плану після проведення діагностичних робіт.

Рекомендуємо *під час календарно-тематичного планування* у навчальних програмах і календарно-тематичних планах *виділити ключові теми*, на яких ґрунтується подальше опрацювання програмового матеріалу.

Це дозволить без порушення системи програмових вимог ущільнювати, оптимізувати вивчення предмета, концентрувати увагу на відпрацюванні позицій, що мають забезпечити якісну самостійну роботу учнів в умовах дистанційного навчання. Під час вибору на початку навчального року навчально-методичного комплексу для вивчення предмета *передбачити можливості використання засобів та інструментарію дистанційного навчання в умовах очного навчання.*

У зв'язку із світовим викликом щодо епідеміологічної ситуації, що має місце і в Україні, та необхідністю введення карантинних заходів задля запобігання поширенню вірусних хвороб, під час планування організаційних заходів, що забезпечують освітній процес, у тому числі і *під час календарно-тематичного планування з предметів важливо врахувати можливість організації освітнього процесу в межах навчального року в умовах карантину.* Для організації дистанційного навчання в цей період пропонуємо скористатися методичними рекомендаціями, поданими у листах МОН від 23.03.2020 № 1/9-173; від 16.04.2020 № 1/9-213; методичними рекомендаціями

«Організація дистанційного навчання в школі» (авт. А. Лотоцька, А. Пасічник), розробленими за підтримки МОН (<https://cutt.ly/MynTauc>)

При організації освітнього процесу в карантинних умовах має забезпечуватись:

- *соціальне дистанціювання;*
- мінімізація *переміщення* здобувачів освіти та комунікація між ними в межах закладу освіти;
- *дотримання* нормативів наповнюваності класів та інших *вимог законодавства про освіту.*

Школа може організувати дистанційне навчання за допомогою: поєднання онлайн-занять через *Zoom, Skype, Instagram, Google, Hangouts;* заздалегідь записаних відеоуроків, презентацій від вчителів чи із зовнішніх освітніх ресурсів; *ретельно підібраних завдань для самостійної роботи із подальшою перевіркою;* використання безкоштовних вебсерверів та платформ, наприклад, Google, Classroom, Moodle, Microsoft Teams.

Надзвичайно важливим є чітка система організації навчання в школі з самостійним опрацюванням матеріалу (розклад, критерії оцінювання, узгодження кількості контрольних робіт (не більше 3 на тиждень), *врахування*

вікових особливостей щодо виконання домашніх завдань). Домашні завдання мають бути посилюючими для самостійного виконання дітьми (мати чіткі поради та інструкції)

Важливо продовжити навчання педагогів у напрямі опанування інформаційними технологіями та їх ефективного використання в роботі. В умовах нового формату освітньої діяльності в Україні рекомендуємо вчителям закладів загальної середньої освіти вдосконалювати також цифрові компетентності, які активізують пізнавальний інтерес учнів до використання додаткових навчальних матеріалів, розміщених на освітніх електронних ресурсах. Актуальність даного питання підтверджена використанням дистанційної форми навчання в період карантинних заходів на території України.

Актуальною формою навчання є також розміщення записів відеоуроків з різних навчальних предметів, презентацій, відеоконференцій, інформування учнів та батьків про освітні ресурси, що сприятиме кращому засвоєнню знань учнів із різними рівнями підготовки. Важливо, щоб в учнів були чіткі інструкції до завдань, які необхідно виконати, та був вільний доступ до навчальних матеріалів.

Якщо вчитель чітко спланує роботу, визначиться як буде проводити дистанційне навчання, які цифрові сервіси буде використовувати, підготує/використовуватиме якісні навчальні матеріали та організує зворотній зв'язок з учнями, то таке навчання забезпечить необхідну якість освітніх послуг.

Задля забезпечення якісного виконання освітніх програм в умовах очного та дистанційного навчання пропонуємо під час календарно-тематичного планування у навчальних програмах і календарно-тематичних планах виділити ключові теми, на яких ґрунтується подальше опрацювання програмового матеріалу. Це дозволить без порушення системи програмових вимог ущільнювати, оптимізувати вивчення предмета, концентрувати увагу на відпрацюванні позицій, що мають забезпечити якісну самостійну роботу учнів в умовах дистанційного навчання. Під час вибору на початку навчального року навчально-методичного комплексу для вивчення предмета передбачити можливості використання засобів та інструментарію дистанційного навчання в умовах очного навчання. Важливим є формування у здобувачів освіти уміння вчитися з використанням ІТ, а в учителів – уміння забезпечувати цей процес має стати пріоритетним освітнім завданням закладів освіти у 2020/2021 навчальному році. У зв'язку з вище окресленим робота закладів освіти в умовах очного і дистанційного навчання зумовлює необхідність підвищення кваліфікації педагогічних працівників із зазначених питань. Звертаємо увагу керівників закладів освіти, їх заступників та педагогічних працівників, що зміни в змісті науково-методичної роботи в закладах освіти мають відображати і питання теорії та практики впровадження концептуальних засад реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». Пропонуємо у цій роботі використовувати видані за кошти державного бюджету навчально-методичні посібники для педагогічних працівників, що

висвітлюють загально дидактичні питання та питання методик навчання у Новій українській школі. З електронним варіантом навчально-методичних посібників можна ознайомитися на сайті Інституту модернізації змісту освіти на сторінці електронної бібліотеки за покликанням <https://cutt.ly/lyP5Ay2>

Організація освітнього процесу і в умовах очного, і в умовах дистанційного навчання не повинна призводити до перевантаження учнів та має забезпечувати безпечні та нешкідливі умови здобуття освіти.

Режим роботи закладу загальної середньої освіти визначається закладом освіти самостійно на основі відповідних нормативно-правових актів. Задля дотримання безпечних умов перебування учасників освітнього процесу у закладі освіти рекомендуємо керуватись нормативними документами Міністерства охорони здоров'я України, місцевих органів влади щодо здійснення протиепідемічних заходів.

Організація освітнього процесу у 2020/2021 навчального році реалізуватиметься також із врахуванням результатів знакової події для української освіти: у грудні 2019 року оприлюднено Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018, у якому Україна брала участь вперше (режим доступу: <http://testportal.gov.ua>), який містить рекомендації щодо подальшого розвитку освіти в Україні в коротко- та довгостроковій перспективах.

Окрім того, PISA не перевіряє, чи засвоїли учні зміст освітньої програми, а оцінює, наскільки учні здатні використовувати здобуті знання, уміння та навички в реальному житті. Кожне дослідження PISA має провідну компетентність: для PISA-2018 була читацька грамотність, для PISA-2021 стане математична, для PISA-2024 – природничо-наукова компетентність.

5 серпня ц.р. Кабінет Міністрів України ухвалив Концепцію розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти), реалізація якої передбачена до 2027 року.

Концепція спрямована на модернізацію STEM-освіти, її широкомасштабне впровадження на всіх складниках та рівнях освіти, встановлення партнерства з роботодавцями і науковими установами та їхнє залучення до розвитку природничо-математичної освіти, тому пропонуємо вчителям природничих дисциплін скоригувати свої навчальні плани із змістом зазначеного документа, оскільки розвиток STEM-освіти може бути забезпечений на початковому, базовому та профільному рівнях. STEM-освіта може реалізуватися через усі види освіти – формальну, неформальну, інформальну (на онлайн-платформах, у STEM-центрах/лабораторіях, за допомогою екскурсій, турнірів, конкурсів, фестивалів, практикумів тощо).

Згідно з Концепцією, навчальні методики та навчальні програми STEM-освіти будуть спрямовані на формування компетентностей, актуальних на ринку праці. Зокрема, це критичне, інженерне і алгоритмічне мислення, навички оброблення інформації й аналізу даних, цифрова грамотність, креативні якості та інноваційність, навички комунікації.

STEM-освіта буде впроваджуватись із урахуванням принципів особистісного підходу, постійного оновлення змісту освіти відповідно до

нових досягнень науки та вимог ринку праці, формування необхідних компетентностей на всіх складниках та рівнях освіти, розвитку закладів спеціалізованої освіти наукового спрямування.

Інформуємо, що освітньому процесі заклади загальної середньої освіти можуть використовувати лише навчальну літературу, що має гриф Міністерства освіти і науки України або висновок «Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах» відповідною комісією Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. Перелік навчальної літератури постійно оновлюється і доступний на офіційному вебсайті Міністерства (<https://mon.gov.ua/>) та на вебсайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (<https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>).

Також повідомляємо, що на вебсайті ІМЗО в розділі «Електронна бібліотека», крім електронних версій підручників, розміщені художні та науково-популярні видання серії «Шкільна бібліотека» для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти (<https://lib.imzo.gov.ua/>).

Іноземні мови

Вивчення іноземних мов у 2020-2021 навчальному році буде здійснюватися за декількома Державними стандартами та типовими освітніми програмами, а саме:

- для учнів 1-3 класів за новим Державним стандартом початкової освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року №87, та Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О. Я. Савченко, і Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Р. Б. Шияна;
- для учнів 4 класів за Державним стандартом початкової загальної освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462, та Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти I ступеня (початкова освіта), затвердженою наказом МОН від 20.04.2018 № 405;
- для учнів 5-9 класів за Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392, та Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти II ступеня (базова середня освіта), розробленою на виконання Закону України «Про освіту» і затвердженою наказом МОН від 20.04.2018 № 408;
- для учнів 10-11 класів за Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392, та Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти III ступеня (профільна середня освіта), розробленою на виконання Закону України «Про освіту» і затвердженою наказом МОН від 20.04.2018 № 407.

Як і в минулі роки інваріантна складова навчального плану основної школи (1-11класи) забезпечує реалізацію змісту іншомовної освіти на рівні

Державного стандарту.

Предмети та курси за вибором визначаються закладами освіти у межах гранично допустимого навчального навантаження з урахуванням інтересів та потреб учнів, а також рівня навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу.

Звертаємо увагу на те, що як і у попередні роки заклад освіти має право вибору щодо вивчення другої іноземної мови. Рішення про запровадження вивчення другої іноземної мови приймається, залежно від умов для такого вивчення, закладом освіти *самостійно*.

Залишається чинним наказ Міністерства від 07.08.2015 № 855 «Про внесення змін до навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів»,

згідно з яким збільшено години на вивчення іноземної мови за рахунок варіативної складової. Рішення про збільшення годин на вивчення іноземної мови за рахунок варіативної складової на всіх ступенях освіти приймається залежно від наявності умов для такого вивчення закладом освіти *самостійно*. Типові освітні програми з іноземних мов містять низку тем і питань, що безпосередньо пов'язані з проблематикою інтегрованих змістових ліній. Програми не обмежують смислове та лінгвістичне наповнення інтегрованих змістових ліній, а лише пропонують орієнтовні шляхи їх реалізації. Вчителі можуть наповнити новим міжпредметним змістом й інші теми, створювати альтернативні можливості для поєднання різних знань та умінь, а також навчальних методів з метою формування ключових життєвих компетентностей та досягнення цілісності навчальної програми й освітнього процесу відповідно до потреб певного класу.

Дозволяється використовувати підручники, що видані у поточному році та в попередні роки, враховуючи при цьому зміни в програмах. Щодо додаткової навчально-методичної літератури, то вчителі вільні в її виборі й можуть застосовувати таку, що найкраще реалізує їхню методику навчання та компетентнісний потенціал предмету «Іноземні мови». Програма не обмежує самостійність та творчу ініціативу вчителів, передбачаючи гнучкість у виборі та розподілі навчального матеріалу відповідно до потреб учнів та обраних засобів навчання.

Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу учнів 3-го класу

«Нової української школи»

Державний стандарт початкової школи та нові програми з іншомовної галузі націлюють на удосконалення рівня володіння іноземною мовою, базуючись на вже досягнутому у 2 класі рівні *pre-A1* у напрямі наступного рівня *A1*. Дескриптори рівня *A1* чітко визначені програмою відповідно до кожного виду мовленнєвої діяльності та узгоджені із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти. Досягнення цього рівня передбачається по завершенню початкової школи.

У 3-му класі продовжується імпліцитне вивчення граматичних явищ у контексті дитячих комунікацій, широке використання ритміко-пісенного та ігрового матеріалу, який допомагає не лише закріплювати мовленнєвий матеріал, але й створювати позитивний настрій на уроках.

Комунікативно-ігрова методика вивчення іноземних мов, створення траєкторії особистого успіху учня, формування вміння позитивно взаємодіяти в групі/класі є ключовими компонентами побудови освітнього процесу у 3 класі. Основна ідея освітнього процесу на цьому етапі полягає у створенні ефективної програми мотивації молодшого школяра до вивчення іноземних мов та забезпечення оптимального розвитку кожного учня на основі педагогічної підтримки його особистості в умовах спеціально організованої іншомовної навчальної діяльності.

У 3 класі дитина звикає до перебування в школі, а тому цей чинник втрачає безпосередню емоційну привабливість. Саме тому мотив до іншомовної діяльності варто підкріпити інтересом до змісту навчання, нових форм роботи.

Формування умінь позитивної взаємодії – важливий елемент навчання, який знаходить втілення в серії завдань НМК, що націлюють молодшого школяра на співпрацю з однокласниками під час виконання їх у парах і групах. Технологія співробітництва впливає на розвиток мотиваційного складника у структурі іншомовної навчальної діяльності і спонукає учнів до пошуків конструктивної моделі взаємодії в процесі спільного розв’язання завдань.

Спілкування учнів відбувається відповідно до сфер, визначених програмою. Система вправ і завдань для засвоєння навчального матеріалу представлена у підручниках та робочих зошитах, які за змістом і структурно пов’язані між собою, та передбачають інтегровану навчальну діяльність, включно з аудіосупроводом та інтерактивними електронними додатками.

Відповідно до методичних засад комунікативно орієнтованого навчання, лексичні одиниці і граматичні структури вивчаються і відпрацьовуються не відокремлено, а в контексті комунікативних ситуацій. Новий мовний і мовленнєвий матеріал у 3 класі вводиться за принципом «снігової грудки», відображаючи так званий *building-up approach* – підхід, що дає змогу будувати нове на вже засвоєному учнями матеріалі. Навчально-методичне забезпечення націлює на подальший розвиток первинних мовних знань та мовленнєвих умінь, навчаючи комбінувати засвоєний раніше матеріал з новим.

У мовному плані в НМК для 3 класу запропоновано більший обсяг матеріалу для усвідомлення учнями звукового складу слів англійської мови.

Мовленнєвий матеріал представлений мовленнєвими зразками від речення до текстів діалогічного і монологічного характеру, які є водночас зразком для відтворення та схемою для побудови власного діалогу і складання власної розповіді.

Важливу роль в НМК для 3-го класу продовжують відігравати розігрування сценок, які допомагають учням націлитися на відтворення емоційно забарвлених діалогів та полілогів. Драматизації дають можливість залучити до активної діяльності найсором’язливіших, «тихих» учнів. Використання мотиву гри в актора не лише стимулює школяра до вивчення мови, а й допомагає йому долати психологічний бар’єр, виробляти уміння спілкуватися у колективі ровесників.

У підручнику для 3 класу в сфері особливої уваги залишається навчання учнів читання іноземною мовою, в зв’язку з чим збільшено обсяг завдань для читання. Оскільки саме читаючи, учні ознайомлюються з матеріалом, що стає базовим для розвитку подальшого усного мовлення. Для розвитку уміння читати вголос пропонуються вправи, що удосконалюють навички й уміння:

- швидко і точно встановлювати графемно-фонемні відповідності;
- правильно озвучувати графічний образ слова і зіставляти його зі значенням;
- читати по синтагмах, об’єднуючи слова у смислові групи.

Під час розвитку вміння читати про себе метою є навчити розуміти зміст нескладних текстів, використовуючи зокрема і мовну здогадку. При цьому учням пропонуються завдання відреагувати на зміст тексту невербально

(наприклад, вибрати з кількох речень ті, що відповідають змісту тексту) або вербально (наприклад, відповісти на загальні та спеціальні запитання).

Щодо письма, то в 3 класі учні продовжують вчитися правильно писати слова, словосполучення, а також нескладні речення. Цьому сприятиме виконання вправ і завдань із робочого зошита, зокрема кросвордів, шарад і інших завдань навчально-ігрового характеру. Комплект для 3 класу одночасно ознайомлює учнів із комунікативно-функціональним блоком письмової діяльності, а саме з написанням елементарного запрошення, поздоровлення, листа, записки, повідомлення.

Послідовний системний розвиток усіх складників комунікативної компетентності неможливий без формування в учнів мотивації до спілкування іноземною мовою. Створення психологічних і дидактичних умов для розвитку в школярів бажання вивчати іноземну мову є особливо важливим на етапі молодшого шкільного віку. Тому слід сприяти виникненню в молодших школярів потреби мати друзів у різних куточках світу й ознайомлювати з їхнім життям.

Водночас важливим, з точки зору соціокультурного розвитку учнів, є вивчення ними соціокультурного портрета країни – носія мови, розвиток умінь описувати іноземною мовою реалії життя власної країни, формування уявлень про загальнолюдські цінності. Тому на сторінках підручника пропонується порівняти звичаї, за якими відзначають свята у країнах виучуваної мови, із тими, які побутують в Україні. Наявність матеріалу для екстралігвістичної діяльності сприяє розвитку у дітей уявлення про навколишній світ і допомагає ознайомити їх з елементами культури міжнаціонального спілкування.

Мікродіалог культур у підручнику для 3 класу відбувається через особисті стосунки персонажів підручника, через їхній обмін повідомленнями та інші види спілкування. Ознайомлюючись із подіями в житті один одного, почуттями і враженнями, а також ставленням до різних явищ, учні дізнаються про елементи реалій життя в різних країнах.

Крім навчальних текстів і тренувальних вправ, у навчальному комплекті вміщено достатню кількість творчих та прикладних розвивальних завдань для використання у навчально-ігровій діяльності третьокласників, для долучення їх до власного мовного портфеля.

Технологія учнівського мовного портфеля заохочує третьокласників до добору власних найкращих робіт і презентації власних успіхів іншим. Поступово заповнюючи його сторінки, третьокласник вчиться досягати багатокультурності і багатомовності оточуючого світу, розмаїття іноземних мов, відчуття себе громадянином власної країни, а також роздумувати над важливістю вивчення іноземних мов для задоволення особистих інтересів і потреб, зокрема, для здійснення комунікації з ровесниками з інших країн. За допомогою мовного портфеля відбувається первинне усвідомлення процесу навчання іноземної мови та самоусвідомлення у ньому. З допомогою вчителя третьокласник вчиться проєктувати власні цілі, спостерігати за власними діями та успіхами, презентувати власні роботи та формувати первинні

демонстраційні уміння. Так відбувається становлення метакогнітивної діяльності, від подальшого розвитку якої залежить формування умінь самостійної роботи в іншомовному навчанні, впевненість у власних діях, уміння ставити і досягати власні цілі на наступних етапах. Самоусвідомлення і самоспостереження є першим кроком до формування первинних умінь самооцінювання в подальших класах, відправним пунктом траєкторії, націленої на розвиток учнівської автономії на старшому етапі середньої школи, що є необхідним умінням та умовою для успішного навчання її випускників у майбутньому.

Організація дистанційного навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти

За останні роки онлайн уроки стають дедалі популярнішими у царині вивчення іноземних мов. Із закриттям шкіл, пов'язаним з пандемією корона вірусу, мільйони вчителів були вимушені стрімко перейти на нові рейки онлайн навчання.

Для вчителів, які опинилися у цій ситуації, це спричинило певні складнощі. Гарна новина у тому, що методика викладання предмета не змінилася, і питання полягає лише в адаптації методики з урахуванням сучасних онлайн інструментів.

Вибір платформи для проведення уроків

Якщо вчителі вже відвідували вебінари або онлайн конференції, тоді вони мають уяву про те, як проходить урок, навіть якщо їм ще не довелося проводити їх самим.

Для уроків в онлайн режимі характерні такі риси:

- можливість і вчителю, і учням використовувати аудіо та відео інструменти, щоб бачити і чути один одного;
- функція «підняти руку» для звернення до вчителя/учня;
- функція «включити» або «виключити» мікрофон вчителя/учня;
- функція «чат», де можна писати запитання або зауваження;
- функція «інтерактивна біла дошка»;
- функція «поділитися» екраном (слайдами, документами, тощо) вчителя або учнів;
- функція «створення виділених зон» для парної або групової роботи.

Наводимо перелік популярних платформ. Skype – дуже популярний інструмент, знайомий багатьом учителям і учням, хоча він і не має функцій інтерактивної білої дошки та виділених зон, а також має обмеження у кількості учасників у безкоштовній версії. Zoom – надзвичайно популярна платформа серед учителів з повним комплектом рис, наведених вище. Вона безкоштовна для уроків один на один та для групових занять (до 40 хвилин). Adobe Connect та WizIQ мають ще більше характеристик. Вони потребують підписки та оплати, але й мають безкоштовні пробні версії.

Обираючи будь-яку платформу, необхідно ознайомитися з інструкціями, приєднатися до групи користувачів, уважно передивитися навчальні відео. Потім можна самостійно випробувати функції у ролі вчителя, щоб засвоїти необхідні дії. Надалі можна поступово опановувати весь функціонал.

Підтримка контакту з учнями

Учителі, які працюють з окремими учнями, або з невеликими групами, підтримують зв'язок за допомогою електронної пошти, Viber, WhatsApp або Slack. Але якщо вчителю потрібно задати домашнє завдання, надіслати документ, запропонувати тест, краще вибрати навчальну платформу. Такими можуть бути [Google Classroom](#), [Human Школа](#), [Edmodo](#) та інші.

Попитом користуються добре відомі інструменти комунікації та зворотного зв'язку, які сприяють незалежному учінню. Ось неповний перелік безкоштовних програм.

[Padlet](#) – інтерактивна дошка, на яку можна додавати фото, тексти, документи, аудіо/відео записи;

[Flipgrid](#) – відео-зона, де можна розміщувати відео з завданнями для учнів, які в свою чергу можуть створити свої відео-матеріали;

[Actively Learn](#) – можливість додавати запитання або нотатки до статті, або ділитися посиланнями на вебсайт і читати коментарі учнів;

[Quizlet](#) – створення електронних карток і вікторин для вивчення нової лексики;

[Storybird](#) – можливість створення з учнями цікавих навчальних книг з ілюстраціями, які можна анонімно поширити в інтернеті.

Перше питання яке виникає це, яким способом синхронним чи асинхронним вчителі планують скористатися. Або іншими словами, чи буде вчитель використовувати онлайн викладання, щоб одночасно зібрати клас у віртуальній аудиторії (синхронно) або буде відправляти учням роботу, та просити їх звітувати про її виконання (асинхронний).

Тож, поради щодо роботи за цими двома способами будуть різними.

Вибір платформи для спілкування з учнями

Існує достатня кількість платформ на вибір, кожна з яких має свої переваги та недоліки, і перехід на кожную з них може зайняти певний час. Зважаючи на те, що вчителям, ймовірно, потрібно багато часу на спілкування з учнями у рамках свого навантаження (декілька паралелей та декілька класів на паралелі), то, звісно, що краще орієнтуватися на відносно просте програмне забезпечення.

Учителі можуть, наприклад, скористатися Skype, який надає відео зв'язок, текстовий чат, обмін екраном та запис. Додаткові функції, як-от «зустрітися зараз», дозволять учителям об'єднати всіх учнів у одну групу. Мінусом є те, що не всі користуються Skype, він потребує створення облікового запису, що може призвести до розголосу персональних даних. До того ж, безкоштовна версія Skype дозволяє об'єднати в групу лише до 10 осіб.

Якщо вчителі мають обліковий запис Google, наприклад, користуються Gmail, то вони мають безкоштовний доступ до Google Meet (раніше Google Hangouts). Google Meet дозволяє встановити безпечний голосовий або відео зв'язок зі 100 особами. Google також має вбудовану платформу Google

Classroom, якою можна
так і для асинхронного навчання.

скористатися як для синхронного,

ZOOM платформа, з якою працюють наразі багато шкіл в усьому світі, є безкоштовною для використання протягом 40 хвилин, але для організації навчання великої кількості класів протягом довшого часу школі потрібно буде оплачувати користування цією платформою. Однією з переваг ZOOM є те, що учням не обов'язково створювати обліковий запис і публікувати власні контактні дані. Для приєднання достатньо натиснути на посилання і ввести пароль. ZOOM має функцію «сесійні зали», що дозволяє організувати парну та групову роботу.

Додаткові технології, які можуть знадобитися

Зрозуміло, що для організації онлайн навчання окрім інтернет-платформи знадобиться підключення до мережі Інтернет. Розповсюдженою технологією є Wi-Fi, яка, зазвичай забезпечує надійний зв'язок. Проте, у випадку масового підключення її пропускна здатність може бути недостатньою. Тому бажано підключити комп'ютер до кабельної мережі, що надасть стійкіший зв'язок.

Ефективне синхронне онлайн навчання потребує аудіо та відео зв'язку. Мікрофони, динаміки і камери, здебільшого, вбудовані у ноутбуки, смартфони, планшети. Проте, вони не завжди можуть забезпечити якісний звук. Тому рекомендується використовувати гарнітуру.

Планування й організація уроків онлайн

Плануючи онлайн уроки, варто пам'ятати: «менше означає більше». Кожна активність онлайн, ймовірно, потребуватиме більше часу, ніж у звичайному класі. На початку і протягом кожного заняття можуть виникати невеликі проблеми з підключенням, звуком, камерою, онлайн інструментами. Заплануйте 2-3 хвилини на початку уроку для того, щоб переконатися, що всі підключилися, чують і бачать. Передбачте певну кількість часу на непередбачувані ситуації, як-от: нестійкий інтернет зв'язок, «зависання» програми тощо.

Оскільки учні звичні до роботи з підручниками, доречно використовувати їх і під час уроків онлайн. Хоча, очевидно, певні активності потребуватимуть значної адаптації. Наприклад, можливо, не доцільно пропонувати учням просто читати підручник або слухати великі тексти під час уроку в ZOOM. Натомість, варто застосувати елементи «перевернутого класу» і попросити учнів прочитати або прослухати текст до уроку, а час на уроці витратити на обговорення та виконання різноманітних завдань.

Опрацювання граматики та лексики можна здійснювати за допомогою підручників, дошки або PowerPoint. Багато вчителів також діляться документами Google або файлами Microsoft OneNote, з якими учні працюють спільно. Маючи посилання, та використовуючи спільний доступ до екрану, учні можуть бачити доробки один одного. Учні також можуть писати у зошитах і демонструвати роботу через камеру. Учителі також можуть використовувати традиційні засоби навчання, як-от картки, показуючи їх на камеру.

Зворотний зв'язок

Здійснення зворотного зв'язку, зокрема, отримання відповідей, відгуків, коментарів, може виявитися найскладнішим. Деякі платформи мають функції,

які можуть стати у пригоді. Функція «Піднести руку» допомагає з'ясувати, хто з учнів готовий відповідати. Учні можуть писати на дошці або анотувати слайд. Відповідати можна і в чаті.

Щоб уникати ситуацій, коли один учень розмовляє упродовж тривалого часу, необхідно, насамперед, узгодити певні правила/протоколи спілкування онлайн.

Функція «Сесійні зали» дозволяє об'єднати учнів у пари або групи та здійснювати моніторинг виконання завдання кожною окремою парою або групою.

Допомога учням у навчанні онлайн

Розпочинаючи онлайн навчання, не залучайте учнів одразу до виконання складних проєктів. Спочатку переконайтеся, що учні вміють користуватися онлайн інструментами. Сплануйте декілька простих активностей, які мають на меті познайомитися із роботою платформи. Наприклад,

Дошка оголошень для спілкування. Дайте учням завдання з читання

«упорядкувати інструкції» щодо публікацій на дошці оголошень, а потім попросіть їх розмістити свої відповіді на дошці.

«Сесійні зали». Попросіть учнів зайти у свою групу і разом із партнерами відповісти на короткий опитувальник «Знайомство» або «Зустріч після довгої перерви».

Електронна пошта для спілкування. Почніть із короткого представлення або обговорення того, чим ви займалися від моменту останньої зустрічі дотепер. Переконайтеся, що учні знають про функцію «Відповісти всім».

Функція «Піднести руку». Проведіть швидку розминку «Піднесіть руку, якщо" Наприклад, «Піднесіть руку, якщо вам подобається кава», «Піднесіть руку, якщо ви встали до 7 ранку».

Ці завдання мають чіткі мовні цілі, тому учні все ще вмотивовані виконувати їх. Однак, їх справжній намір – це допомогти учням призвичаїтися до роботи на онлайн платформі. Якщо з самого початку не переконатися в тому, що учні опанували онлайн інструменти, це може зашкодити подальшому навчанню, відволікаючи учнів на технічні питання. Розвиток впевненості під час роботи в інтернеті

Однією з особливостей онлайн навчання є те, що багато хто почуває себе впевненіше, висловлюючись онлайн. Ті, хто, зазвичай, соромиться виступати навіть перед невеликою групою очно, може викласти повідомлення у соцмережі для всього світу. Але це можна легко зруйнувати, якщо не бути обережним із зворотним зв'язком. Адже без взаємодії віч-на-віч, без захоплюючого виразу обличчя, зауваги можуть сприйматися як різка критика. Тож, будьте гуманними:

поєднуйте загальну та особисту похвалу; навіть коротке миттєве повідомлення, на кшталт «Молодці! Справилися із ..." може сприяти підвищенню впевненості;

уникайте негайних виправлень публічно, це можна зробити у приватних повідомленнях;

заохочуйте взаємодію на дошці оголошень, ставлячи завдання, які потребують публікацій на дошці та відгуків на них;
узгодьте з учнями етикет щодо спілкування і співпраці онлайн, особливо щодо взаємовиправлення та взаємооцінювання.

Чіткі інструкції

Необхідність надання чітких інструкцій може здаватися очевидною, але оскільки здійснювати моніторинг роботи учнів під час онлайн уроків набагато складніше, чіткі інструкції стають ще важливішими. Інструкуйте учнів не поспішаючи; переконайтесь, що всі зрозуміли завдання. Обговоріть з учнями намір активності; за можливості продемонструйте, що треба зробити/наведіть приклад; надавайте інструкції покроково, за можливості з візуальною підтримкою; обов'язково перевірте, як учні зрозуміли інструкції. Все це дозволить уникнути втрати мотивації, яка може виникати від того, що учні відчувають, що вони витратили час, роблячи щось не так.

Асинхронне навчання

Однією із найпопулярніших нині платформ для дистанційного навчання є Google Classroom/Google Клас. Google Клас уможливорює вчителям швидко створювати, урізноманітнювати й упорядковувати завдання; встановлювати зворотний зв'язок; легко спілкуватися з усім класом та з кожним учнем/ученицею окремо. Всі виконані завдання учнів автоматично зберігаються на Google Диску, що дозволяє за потреби неодноразово переглядати їх.

У Google Класі можна працювати з Google Документами, Google Диском, Gmail, YouTube, завантажувати аудіо та відео матеріали. Вчителі можуть робити оголошення, ставити запитання, коментувати роботу учнів у реальному часі, а також відслідковувати виконання завдань, перевіряти та оцінювати роботу. Учні дізнаються, яку роботу їм потрібно виконати, на сторінці завдань. Для учнів Google Клас веде облік виконаних та не виконаних завдань, а також оцінок та коментарів.

Нині побутує достатня кількість сервісів обміну повідомленнями: як-от: WhatsApp, Viber, Messenger тощо. Будь-який з них можна ефективно використати і для дистанційного навчання мови.

Пропонуємо кілька адаптованих порад від Oxford University Press щодо використання сервісу WhatsApp, зокрема функцій **текст, фото, відео, аудіо та смайлики**.

Заповнення пропусків

Учень/учениця переглядає підручник і вибирає речення. Записує речення у WhatsApp повідомленні, але пропускає одне слово, поставивши знак підкреслення () на його місці. Потім надсилає повідомлення однокласнику/однокласниці. Адресанту потрібно надіслати у відповідь пропущене слово.

Речення з помилками

Учень/учениця переглядає підручник і вибирає речення. Записує речення у WhatsApp повідомленні, але робить граматичну, орфографічну або лексичну помилку. Потім надсилає повідомлення однокласнику/однокласниці для перевірки. Адресанту потрібно надіслати у відповідь виправлене речення.

Викресли зайве

Учень/учениця записує у WhatsApp повідомленні чотири слова, одне з яких відрізняється від інших трьох. Потім надсилає повідомлення однокласнику/однокласниці. Адресанту потрібно надіслати у відповідь зайве слово і пояснити свій вибір.

Дистанційне інтерв'ю

Учень/учениця робить аудіо запис запитань, які хоче поставити однокласникам. Потім надсилає запис однокласникам по черзі. Адресанти роблять аудіо запис відповідей на запитання.

Аудіо шоденник

Учні/учениці роблять аудіо записи розповідей про те, що вони роблять протягом дня. Прослухавши записи один одного, вони можуть порівняти до якої міри їхні заняття схожі чи не схожі.

30-ти секундна відео презентація

Учні/учениці готують і записують 30-секундну відео презентацію на обрану тему і надсилають однокласникам.

Путівник

Учні/учениці записують коротке відео про місце, яке вони добре знають. Це може бути їхній будинок, мікрорайон, школа тощо. Разом із відео записуються комертарі.

Опиши процес

Учні/учениці вибирають добре знайомий процес, наприклад, приготування бутерброда. Фотографують кожний етап і описують його.

Роби те, що я кажу

Учень/учениця записує та надсилає однокласникам аудіо інструкції до дій, які потрібно виконати. Однокласникам потрібно продемонструвати розуміння інструкцій, записавши селфі відео дій, описаних в інструкціях.

Історія у смайликах

Учні/учениці вибирають чотири смайлики і надсилають їх однокласникам. Адресантам потрібно написати дуже коротку розповідь, яка містить усі чотири слова/поняття, які відповідають цим смайликам.

Онлайн навчання у багатьох аспектах відмінне від традиційного, але у підсумку, дуже багато з того, що вчителі роблять на уроці в класі, можна перевести в режим онлайн. Все залежить від розуміння функціоналу платформи і підходів до навчання, які ці інструменти забезпечать.

Особливості організації навчальної

діяльності учнів

Навчальна діяльність	Особливості, ефективність, рівень мотивації учнів
----------------------	--

Подача матеріалу та завдань через месенджери, електронну пошту, соціальні мережі або шкільні сайти	• використовується переважно для повторення вже вивченого матеріалу • недостатньо ефективно без встановлення наліїного зворотного зв'язку і мотивації учня
Розміщення записаних відео уроків на ТВ або YouTube каналах	• учні є пасивними учасниками перегляду, тому така форма роботи є недостатньо ефективною та мотивуючою • може стати корисним у поєднанні з іншими видами навчальної діяльності
Самостійне опрацювання учнями матеріалу друкованих/ електронних підручників або інших джерел та спілкування з учителями під час відео конференцій	• доволі ефективна форма роботи • є елементом «перевернутого» навчання
Самостійне опрацювання учнями матеріалів підручника та електронних ресурсів, виконання завдань та отримання відгуків від учителів	• ефективна форма роботи за умови залучення низки онлайн інструментів
Самостійне опрацювання учнями навчальних матеріалів на спеціалізованій платформі з можливістю виконання інтерактивних завдань і здійснення зворотного зв'язку	• досить ефективна форма роботи • надає можливість створити індивідуальний навчальний кабінет учня • дозволяє працювати в узгодженому з вчителями режимі • має технічну підтримку платформи • мотивує учнів і сприяє взаємодії учитель-учень

Оцінювання навчальних досягнень учнів

Здійснення контролю забезпечує своєчасне корегування навчального процесу з метою приведення його до рівня, заданого програмою й стандартом, що окреслюють очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів. Зміст навчання іноземної мови охоплює такі види мовленнєвої діяльності: рецептивні, продуктивні та інтеракційні. Для участі в них необхідні такі уміння: сприймання на слух; зорове сприймання; усне та писемне продукування; усна, писемна та онлайн взаємодія. Для виявлення рівня володіння кожним умінням розроблені відповідні критерії.

Мовленнєві уміння є основою для реалізації системи контролю над ходом і якістю засвоєння учнями змісту навчання іноземної мови.

Учні з самого початку навчання повинні знати, яких результатів їм потрібно досягти, і що від них очікують. У цьому полягає й певний стимул до підвищення якості власних знань і умінь.

Основними видами оцінювання з іноземної мови є поточне (не поурочне), тематичне, семестрове, річне оцінювання та підсумкова державна атестація.

Основною ланкою в системі контролю у закладах загальної середньої освіти є поточний контроль, що проводиться систематично з метою встановлення правильності розуміння навчального матеріалу й рівнів його опанування та здійснення корегування щодо застосовуваних технологій навчання.

Основна функція поточного контролю – навчальна. Запитання, завдання, тести спрямовані на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого, тому індивідуальні форми доцільно поєднувати із фронтальною роботою групи.

Тематичне оцінювання проводиться на основі поточного оцінювання. Окремого оцінювання для виставлення тематичних оцінок не передбачено. Під час виставлення тематичного балу результати перевірки робочих зошитів не враховуються.

Важливою ланкою в системі контролю є семестровий контроль, що проводиться періодично з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в обсязі навчальних тем, розділів семестру й підтвердження результатів поточних балів, отриманих учнями раніше. Семестровий контроль проводиться двічі на рік.

Завдання для проведення семестрового контролю складаються на основі програми, охоплюють найбільш актуальні розділи й теми вивченого матеріалу, розробляються вчителем з урахуванням рівня навченості, що дозволяє реалізувати диференційований підхід до навчання.

Семестровий контроль проводиться за всіма мовленнєвими умінями. У журналі робиться, наприклад, такий запис:

5.12. Контроль аудіювання	18.12. Контроль говоріння	22.12. Контроль читання	25.12. Контроль письма
---------------------------------	---------------------------------	-------------------------------	------------------------------

Звертаємо увагу, що «Контроль» не є контрольною роботою і може бути комплексним та проводитись у формі тестування.

Оцінка за семестр ставиться на основі поточного оцінювання (тематичного) та оцінок контролю з мовленнєвих умінь.

Особливості дистанційного оцінювання навчальної діяльності учнів

- використання опитувальників та їх адаптація;
- підготовка розгорнутих запитань на перевірку засвоєння матеріалу;
- забезпечення послідовності у чергуванні викладання матеріалу та інтерактивного опитування;
- додаткова увага до аспекту самооцінювання учнями власної навчальної діяльності;

- достатній час на відповіді учнів;
- анонімне опитування учнів (за потреби);
- використання оцінювання як інструменту кращого розуміння процесу учіння;
- заохочення конструктивної критики (що працює, що не працює) з боку учнів.

Ведення шкільної документації

У початковій школі (1-4 класи) зошити перевіряються після кожного уроку у всіх учнів.

У 5-9 класах зошити перевіряються один раз на тиждень.

У 10-11 класах у зошитах перевіряються найбільш значимі роботи але з таким розрахунком щоб один раз на місяць перевірялись роботи всіх учнів.

До виправлення помилок у письмових роботах вчителі можуть підходити диференційовано, враховуючи вікові особливості учнів та рівень сформованості відповідного уміння у конкретного учня/учениці: виправляти помилки власноруч; підкреслювати слово/вираз тощо з помилкою; підкреслювати саму помилку з метою самостійного виправлення її учнем/ученицею; позначати рядок, в якому є помилка, на полях з метою самостійного пошуку та виправлення помилки учнями.

Відповідно до загальних вимог до ведення класного журналу «Записи в журналі ведуться державною мовою. З іноземних мов частково допускається запис змісту уроку та завдання додому мовою вивчення предмета. Зошити підписуються виучуваною мовою.

Організаційні питання

Поділ класів на групи здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.02 р. № 128. При поглибленому вивченні іноземної мови клас ділиться на групи з 8-10 учнів у кожній (не більше 3 груп); при вивченні іноземної, що не є мовою навчання, а вивчається як предмет – клас чисельністю понад 27 учнів ділиться на 2 групи. З огляду на те, що майже всі стратегічні документи щодо вивчення іноземних мов, зорієнтовані на Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, більш детально ознайомитися із основними положеннями цього документа можна на сайті <http://www.coe.int>

Безкоштовні онлайн-ресурси для організації дистанційного навчання

Англійська мова

Британська Рада

Навчання різних вікових груп: практичні ресурси, плани уроків тощо

<https://www.teachingenglish.org.uk/resources>

Низка різноманітних коротких курсів для вчителів на FutureLearn

<https://www.teachingenglish.org.uk/training>

Тематичний блог для вчителів: дистанційне навчання

<https://tinyurl.com/y8lesqzd>

Путівник із дистанційного навчання

<https://tinyurl.com/ydgtesyo>

Публікація «Інновації в освіті: дистанційне навчання

<https://tinyurl.com/y8kqp5qz>

Навчальний відео серіал Word on the street (рівень B1, B2)

<https://tinyurl.com/yc44nndh>

Аудіо серіал Big City Small World (рівень B1)

<https://tinyurl.com/rlgq7j2>

Колекція ресурсів для розвитку мовленнєвих умінь

<https://learnenglish.britishcouncil.org/skills>

Граматичний практикум

<https://learnenglish.britishcouncil.org/grammar>

Лексичний практикум

<https://learnenglish.britishcouncil.org/vocabulary>

Express Publishing

Матеріали для сприймання на слух (рівні A2 – B1), плани уроків, формувальне оцінювання

<https://foliobooks.com.ua/ua-teachers-room>

Безкоштовні ресурси для вчителів від видавництва: робочі аркуші, картки, аудіо записи, портфоліо та багато іншого

<https://tinyurl.com/y9dk9nca>

Linguist – Cambridge University Press – MMPublications

Дистанційне навчання (1 – 4 класи):

Quick Minds <https://bit.ly/2xGdCeV>

Super Safari <https://bit.ly/3eH0HtB>

Kid's Box <https://bit.ly/2RXm93H>

Дистанційне навчання (5 – 9 класи):

Eyes Open <https://bit.ly/2zmAS1R>

Think <https://bit.ly/3brzFVe>

Prepare <https://bit.ly/2wXqdK4>

Дистанційне навчання – підготовка до складання Кебриджських екзаменів:

Objective <https://bit.ly/2Y2gDRv>

Compact <https://bit.ly/2RVJ1AA>

Complete <https://bit.ly/2Vs2QBN>

Fun Skills (Starters) <https://tinyurl.com/y9jhesw9>

Fun Skills (Movers) <https://tinyurl.com/ydyx6o8c>

Fun Skills (Flyers) <https://tinyurl.com/y83s43rn>

Безкоштовний інтерактивний додаток, аудіо, додаткові ресурси, підручники, книги для вчителя та інше до курсу Quick Minds for Ukraine

<https://tinyurl.com/y77lj6me>

Методичні поради, посилання на платформи для організації дистанційного навчання та інше:

Quizlet <https://tinyurl.com/y8yl7oel>

Kahoot <https://tinyurl.com/y9x5n54z>

Blackboard <https://tinyurl.com/yd5n42a7>

Використання візуальних елементів

<https://tinyurl.com/y8gkyof9>

Дія та взаємодія – важливі складники дистанційного навчання у початковій школі

<https://tinyurl.com/ybhj8jqs>

Відеоуроки Smart Junior for Ukraine для учнів 1-3 класів

<https://tinyurl.com/ybdkm5qv>

Oxford University Press

Навчаємося вдома: вебінари, блоги, корисні поради, ідеї, завдання та інше

<https://tinyurl.com/yescvciuh>

Вчительські спільноти, вебінари, підписка на професійні розсилки, домашнє читання тощо

<https://tinyurl.com/y9lcqxuu>

Оцінювання: активності, які допомагають учням продемонструвати те, що вони знають

<https://tinyurl.com/y7fnqnek>

Адаптивне тестування у вивченні англійської мови

<https://tinyurl.com/y7vn7g66>

Оцінювання глобальних умінь

<https://tinyurl.com/y74fcmzz>

Створення тестів для підлітків

<https://tinyurl.com/y98koce9>

Серія вебінарів для вчителів на тему оцінювання

<https://tinyurl.com/y8tejpna>

Pearson - DINTERNAL EDUCATION

Освітній сайт «Пірсон» Україна

<https://www.pearson.eu/cee/ukraine/homepage/>

Дистанційне учіння та навчання

<https://tinyurl.com/ya5e77wl>

Вебінари та відео тренінги для вчителів англійської мови

<https://tinyurl.com/y9u6avfr>

Ресурси для вчителів

<https://tinyurl.com/yaz5mcch>

Ресурси для учнів

<https://tinyurl.com/y79lec3u>

Освітній проєкт: уроки наживо

<https://tinyurl.com/y9cvmmxx>

MACMILLAN EDUCATION

Початкова школа: <https://macmillanukraine.com/distance-learning/>

Середня та старша школа <https://macmillanukraine.com/distance-learning/>

Відеоінструкції стосовно роботи з онлайн-ресурсами

<https://www.youtube.com/channel/UCy6NceQPLfFGjKuq6l8l-3w/playlists>

Вебінари з експертами по дистанційному навчанню

<https://www.macmillanenglish.com/tr/distance-teaching-and-learning-hub/know-how/webinars>

Уроки для дистанційного навчання:

<http://www.onestopenglish.com/>

Французька мова

Основні інтернет-ресурси з французької мови для різних категорій користувачів, зосереджені на одній платформі

<https://kit-francais.glideapp.io/>

Базовий інтернет-ресурс з французької мови для батьків

<https://tinyurl.com/yazfnkcu>

Базовий інтернет-ресурс для вчителів французької мови

<https://tinyurl.com/y9vvjahb>

Базовий інтернет-ресурс для учнів, навчальний додаток

<https://tinyurl.com/y88q3zv2>

Сайти для безкоштовного вивчення французької мови: для учнів усіх рівнів

<https://tinyurl.com/y8rdoynx>

<https://www.bonjourdefrance.com/>

Безкоштовні онлайн тести для перевірки рівня володіння французькою мовою

<https://tinyurl.com/ydgg4g2t>

<https://tinyurl.com/y9sclmem>

<https://tinyurl.com/yc4a9ehu>

Додатки для вивчення французької мови

<https://www.lingoizing.com/fr/>

<https://babadum.com/>

Французька мова для вчителів і учнів

<https://savoirs.rfi.fr/en/apprendre-enseigner>

Безкоштовний навчальний кібержурнал для вивчення французької мови в режимі онлайн

<https://tinyurl.com/ybxslzms>

<https://tinyurl.com/ybgtd3ow>

<https://tinyurl.com/y7xftroq>

<https://espacevirtuel.emdl.fr/>

IFprofsUkraine – соціальна мережа професійного типу, яка об'єднує франкомовних освітян України

<https://ua.ifprofs.org/>

<https://tinyurl.com/y9lzo6hy>

<https://enseigner.tv5monde.com/>

Навчальні матеріали для вчителів французької мови, з використанням актуальних подій у Франції та світі

<https://tinyurl.com/ybxslzms>

<https://tinyurl.com/ybgtd3ow>

<https://espacevirtuel.emdl.fr/>

Допоміжний сайт з вивчення французької мови

<https://www.zerodeconduite.net/>

PROFLE+ – навчальна онлайн платформа для вчителів французької мови

<https://www.ciep.fr/formation/profle-plus>

<http://www.cned.fr/inscription/8PFLEDIX>

Відкриті курси (МООС) для викладання французької мови

<https://mooc.cavilam.com/>

IFOS навчальна платформа для викладання професійної французької мови

<https://ifos.institutfrancais.com/>

Німецька мова

Дитячий Університет для дітей віком від 8 до 12 років, де вони мають можливість навчатися за трьома напрямками: людина, природа, техніка, а також вивчати німецьку мову

<https://tinyurl.com/y7p7w6sn>

Онлайн-університет JuniorUni для учнів від 12 до 14 років

<https://tinyurl.com/yamzdemt>

Безкоштовна комп'ютерна гра для учнів віком від 8 до 12 років, яка мотивує їх до вивчення іноземних мов, водночас, допомагає оцінити навчальні досягнення учнів

<https://tinyurl.com/ycfap3vw>

Місто слів. Навчальний додаток для опанування лексики рівня A1/A2

<https://tinyurl.com/h2tcz7w>

10 навчальних розділів для опрацювання лексики та граматичних структур на повсякденні теми

<https://tinyurl.com/y9ne2nkk>

Казки з усього світу

<https://tinyurl.com/y78hfalz>

Для вчителів

Безкоштовні вебінари для вчителів німецької мови від Goethe-Institut

<https://tinyurl.com/y8lbjfg6>

<https://tinyurl.com/ychn9gns>

Матеріали для навчання, цікаві ідеї для занять, актуальні теми з методики та дидактики німецької мови

<https://tinyurl.com/yba2l3c5>

Онлайн платформа Goethe-Institut «Німецька в початковій школі»: добірка матеріалів, які можна використовувати, щоб зробити уроки веселими та різноманітними

<https://tinyurl.com/y9srcdx7>

Проект «Lautstark»: різноманітні дидактичні матеріали до теми

«Популярна музика із Німеччини»

<https://tinyurl.com/ycmrerfd>

Художні фільми або відеоролики для мотивації учнів у процесі навчання

<https://tinyurl.com/y7la>

q7l4 Дидактичні
матеріали з літератури

<https://tinyurl.com/yc49>

93cf